

26 (11/2019)

EMORIA

PAMIĘĆ • HISTORIA • EDUKACJA

KONFERENCJA: O HISTORII MIEJSC POBOZOWYCH I PRZYSZŁOŚCI MUZEÓW MARTYROLOGICZNYCH

75. ROCZNICA
WYZWOLENIA
AUSCHWITZ -
ZAPOWIEDŹ

KAMYKI DLA POKOJU.
PROJEKT SZKOŁY
PODSTAWOWEJ W
GOODWIN W KANADZIE.

WYSTAWA W WIENER
LIBRARY. ZAPOMNIANE
OFIARY: LUDOBÓJSTWO
ROMÓW I SINTI.

MILION
OBSERWUJĄCYCH
MIEJSC PAMIĘCI
AUSCHWITZ W MEDIACH
SPOŁECZNOŚCIOWYCH

SPIS TREŚCI

ŁĄCZĄC PAMIĘĆ ŚWIATA

75. ROCZNICA WYZWOLENIA AUSCHWITZ - ZAPOWIEDŹ

KONFERENCJA: O HISTORII MIEJSC POBOZOWYCH
I PRZYSZŁOŚCI MUZEÓW MARTYROLOGICZNYCH

KAMYKI DLA POKOJU. PROJEKT SZKOŁY PODSTAWOWEJ
W GOODWIN W KANADZIE.

WYSTAWA W WIENER LIBRARY.
ZAPOMNIANE OFIARY: LUDOBÓJSTWO ROMÓW I SINTI.

MILION OBSERWUJĄCYCH MIEJSCE PAMIĘCI AUSCHWITZ
W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Zachęcam wszystkich do współpracy z nami. Prosimy o informacje i sygnały o wydarzeniach, projektach, publikacjach, wystawach, konferencjach, czy badaniach, o których powinni dowiedzieć się nasi czytelnicy.

Nasz e-mail: memoria@auschwitz.org

Będziemy wdzięczni za promowanie miesięcznika w mediach społecznościowych.

Paweł Sawicki, Redaktor Naczelny

Wszystkie wydania: memoria.auschwitz.org

ŁĄCZĄC PAMIĘĆ ŚWIATA

LINKI DO NAJBARDZIEJ INTERESUJĄCYCH I WARTOŚCIOWYCH
ARTYKUŁÓW POŚWIĘCONYCH PAMIĘCI NA ŚWIECIE (W SIECI)

Polskie miasto Oświęcim, niegdyś dom kwitnącej społeczności żydowskiej, w czwartek uhonorowało jej pamięć podczas specjalnej uroczystości, podczas której miejsce, w którym niegdyś znajdowała się Wielka Synagoga, zostało oficjalnie otwarte jako Park Pamięci Wielkiej Synagogi.

Dom modlitwy został zniszczony podczas hitlerowskiej okupacji Polski podczas II wojny światowej przez najeżdżającą armię niemiecką.

Podczas gdy obóz zagłady Auschwitz, zaledwie rzut kamieniem od miasta, jest

jednym z najbardziej znanych miejsc historycznych związanych z Holokaustem, gdzie przyjeżdża wielu izraelskich gości, w tym oficjalne delegacje wojskowe i państwowe, niewielu z nich jest świadomych przedwojennego życia Żydów w Oświęcimiu.

Żydzi stanowili ponad połowę mieszkańców miasta. Fakt ten doprowadził do wyjątkowego układu politycznego, który polegał na tym, że przed wojną stanowisko wiceburmistrza pełnił polski Żyd, a burmistrza – katolik.

WIĘCEJ

Aby upamiętnić 75. rocznicę wyzwolenia Bergen-Belsen przez wojska brytyjskie, the Holocaust Education Trust uruchomił nowy program edukacyjny, który obejmuje wizytę w tym miejscu pamięci.

belsen75.org.uk

Max Eisen miał zaledwie 15 lat, kiedy wraz z rodziną został zabrany z węgierskiego domu i deportowany do Auschwitz. Wszyscy jego krewni zostali zamordowani; przeżył tylko Max, który doczekał do dnia zwycięstwa i do wyzwolenia. 74 lata po wyzwoleniu Max opowiada o niewypowiedzianych okropnościach, których doświadczył.

[CZYTAJ WIĘCEJ](#)

Trwają prace nad realizacją filmu fabularnego "Mistrz" w reżyserii Macieja Barczewskiego, przedstawiającego losy wybitnego polskiego boksera Tadeusza Pietrzykowskiego, więźnia obozu #Auschwitz nr 77. Główną rolę gra Piotr Głowacki.

[CZYTAJ WIĘCEJ](#)

Rząd holenderski przeznaczył 2,76 miliona dolarów na utrzymanie i restaurację cmentarzy żydowskich w Holandii.

[CZYTAJ WIĘCEJ](#)

75. ROCZNICA WYZWOLENIA AUSCHWITZ - ZAPOWIEDŹ

27 stycznia 2020 r. obchodzić będziemy 75. rocznicę wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz.

Choć rocznica, ze względu na wagę symbolu, będzie obchodzona w wielu miejscach na świecie, to główne obchody będą miały miejsce w autentycznym Miejscu Pamięci. To stąd – spod bramy Birkenau – popłynie głos ocalałych: przestanie dla współczesnego świata. Główne obchody rozpoczną się o godzinie 15.30.

Ramowy program wydarzeń rocznicowych:

- powitanie – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda
- GŁÓWNE WYSTĄPIENIA – Ocalali z Auschwitz
- wystąpienie przedstawiciela "Filarów Pamięci"
- podziękowania dyrektora Miejsca Pamięci dr. Piotra M. A. Cywińskiego
- modlitwy ekumeniczne

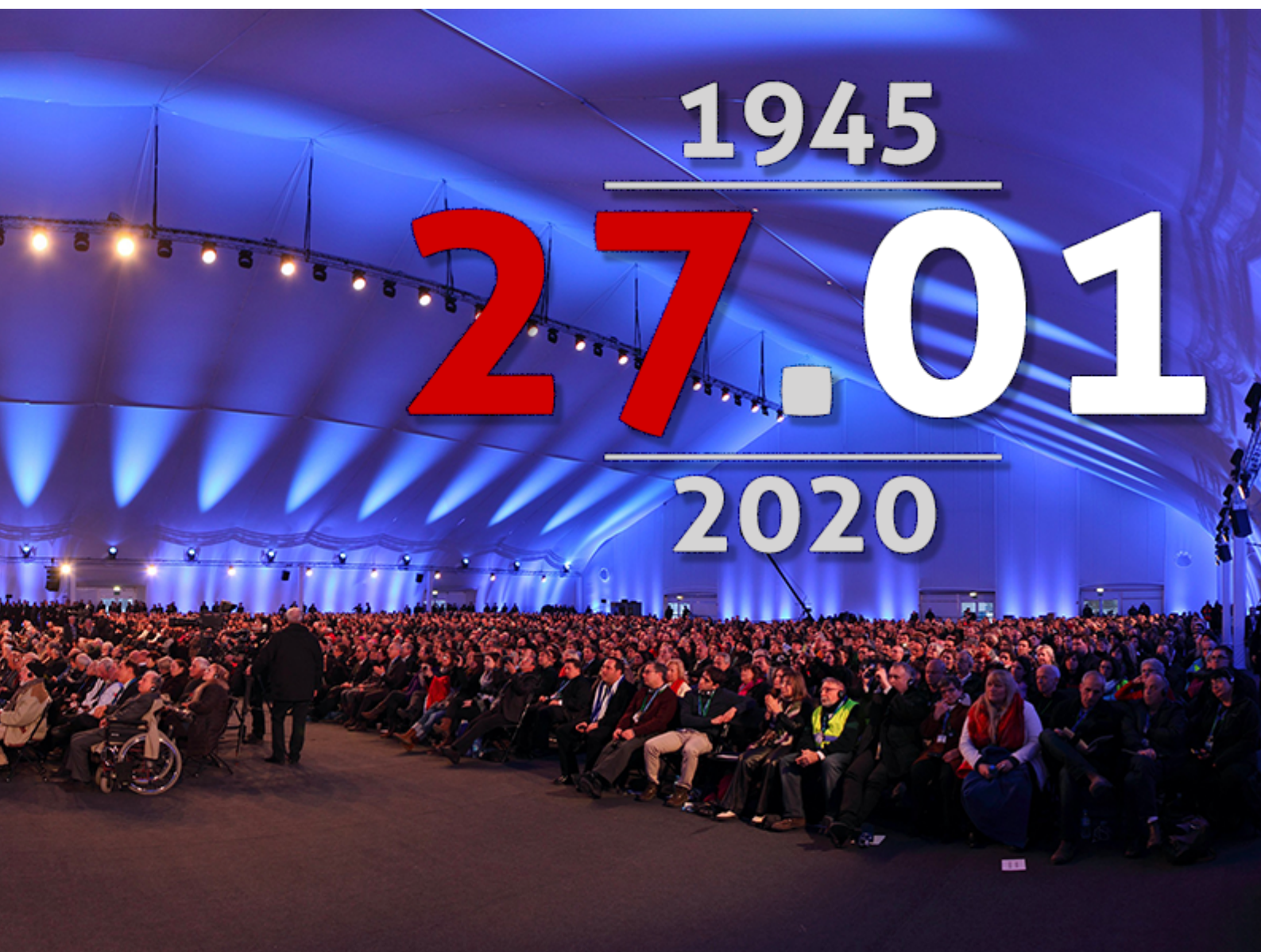
Następnie pod pomnik znajdujący się pomiędzy ruinami komór gazowych i krematoriów II i III przejdzie delegacja Ocalałych, której towarzyszyć będą szefowie delegacji państwowych. Zapalone znicze upamiętnią wszystkie ofiary obozu Auschwitz.

Najważniejszymi gośćmi obchodów 75. rocznicy wyzwolenia Auschwitz będą byli więźniowie obozu Auschwitz. Spodziewamy się, że 27 stycznia 2020 r. do Miejsca Pamięci przybędzie ich z całego świata ok. 200. Delegacja ok. 120 byłych więźniów Auschwitz

oraz ocalałych z Holocaustu ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Izraela, Australii i kilku krajów europejskich będzie mogła wziąć udział w głównych obchodach dzięki wsparciu Auschwitz-Birkenau Memorial Foundation z Nowego Jorku pod przewodnictwem Ronalda S. Laudera. Swoją obecność potwierdza także co raz więcej polskich więźniów obozu.

– O Auschwitz najwięcej nam, powojennym, przekazali Ocalali. To oni utworzyli po wojnie Miejsce Pamięci, to oni spisali ową historię, to oni stali się fundamentem naszej pamięci. 27 stycznia 2020 roku, a więc 75 lat po Auschwitz, nadal duża grupa Ocalałych, dzięki Ronaldowi S. Lauderowi i innym darczyńcom, będzie z nami wszystkimi obchodzić rocznicę wyzwolenia. 27 stycznia: to jest najważniejsza data tego Miejsca, wspólna dla wszystkich byłych więźniów, zarówno z Polski, jak i z całego świata – powiedział dyrektor Muzeum dr Piotr M. A. Cywiński.

– Dla zbliżającej się 75. rocznicy wyzwolenia

– Zaproszenia wystaliśmy do wszystkich byłych więźniów, z którymi mamy kontakt. Jednak oczywiste jest to, że zadbamy o każdego, kto tylko wyrazi chęć uczestnictwa. Przygotowane są miejsca noclegowe i cała opieka logistyczna. Każdemu ze świadków historii będzie także towarzyszyć jeden opiekun. Cały czas czekamy na informacje i zgłoszenia. Prosimy o kontakt ze zespołem organizacyjnym obchodów – powiedział rzecznik prasowy Muzeum Bartosz Bartyzel.

Świadkowie historii 27 stycznia zasiądą oni w namiocie, który ustawiony zostanie nad historyczną bramą byłego obozu Auschwitz II-Birkenau. Ich słów słuchać będą oficjalne delegacje z kilkudziesięciu krajów świata, a także przedstawiciele instytucji międzynarodowych, organizacji społecznych, duchowni, pracownicy muzeów i miejsc pamięci poświęconych tej tematyce.

Wśród pierwszych potwierdzonych szefów delegacji państwowych, którzy 27 stycznia 2020 r. wezmą udział w obchodach 75. rocznicy wyzwolenia Auschwitz. Król Hiszpanii, para królewska z Niderlandów, prezydenci Izraela, Niemiec, Polski i Szwajcarii oraz premier Grecji.

– Ta rocznica, ta pamięć, ten symbol, jakim jest wyzwolenie Auschwitz, ukazują jeden z najważniejszych fundamentów europejskiej i światowej powojenności. Dlatego nie dziwi mnie, że tak wielu decydentów doskonale rozumie, że trudno być w tym akurat dniu gdziekolwiek indziej. Tym bardziej, że w 75. rocznicę chcemy wszyscy stanąć we wspólnych szeregach z żyjącymi wśród nas Ocalałymi z Auschwitz – powiedział Piotr M. A. Cywiński.

– Łącznie spodziewamy się kilkudziesięciu delegacji państwowych, a także przedstawicieli instytucji międzynarodowych. Wiele z nich będzie reprezentowanych na najwyższym poziomie, część z nich możemy już potwierdzić oficjalnie. Cały czas trwają rozmowy z poszczególnymi ambasadami, w niektórych przypadkach czekamy na oficjalną deklarację, dlatego listę potwierdzeń będziemy sukcesywnie uzupełniać – dodał Bartosz Bartyzel.

Pierwsi potwierdzeni szefowie delegacji:

Hiszpania – Jego Królewska Mość Filip VI król Hiszpanii

Niderlandy – Jego Wysokość Król Willem-Alexander, Jej Wysokość Królowa Máxima, Premier Mark Rutte

Szwecja – następczyni tronu, Jej Królewska Wysokość księżniczka Wiktorja, Premier Stefan Löfven, Przewodniczący Parlamentu Andreas Norlén

Finlandia – Prezydent Sauli Niinistö

Izrael – Prezydent Reuven Rivlin

Malta – Prezydent George William Vella

Niemcy – Prezydent Frank-Walter Steinmeier

Polska – Prezydent Andrzej Duda

Szwajcaria – Prezydent Szwajcarii

Grecja – Premier Kyriakos Mitsotakis

Estonia – Minister ds. Populacji Riina Solman

Za pośrednictwem mediów wydarzenie to będzie można oglądać na żywo. Producentem oficjalnego sygnału telewizyjnego podczas obchodów 75. rocznicy wyzwolenia Auschwitz 27 stycznia 2020 r. będzie Telewizja Polska S. A. Z bezpłatnego sygnału telewizyjnego dostępnego w przekazie satelitarnym, będą mogły skorzystać stacje telewizyjne na całym świecie. Dodatkowo, streaming transmisji obchodów rocznicowych będzie także dostępny w językach polskim i angielskim w jakości HD na stronie internetowej www.auschwitz.org, w serwisie YouTube oraz w mediach społecznościowych Miejsca Pamięci.

Proces akredytacji dla mediów na obchody 75. rocznicy wyzwolenia Auschwitz odbędzie się w dniach 6-19 stycznia. Przygotowanych zostanie kilka pooli – dla fotografów agencyjnych, którzy będą obecni w namiocie głównym obchodów, a także dla kamerzystów i fotoreporterów, którzy przy pomniku w byłym obozie Birkenau będą mogli obserwować złożenie zniczy przez byłych więźniów oraz oficjalne delegacje.

Z niektórych instytucji i organizacji doptywają do nas bardzo pozytywne sygnały o organizowaniu wspólnego oglądania transmisji dla szerszego grona odbiorców.

Takie wydarzenie przygotowuje The Museum of Jewish Heritage – A Living Memorial to the Holocaust w Nowym Jorku, gdzie można w tej chwili oglądać wystawę „Auschwitz. Nie tak dawno. Nie tak daleko”.

– Jesteśmy zaszczytni, że przy okazji 75. rocznicy wyzwolenia Auschwitz możemy współpracować z Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau, a także z Auschwitz-Birkenau Memorial Foundation. Będziemy miejscem, gdzie wspólnie, na żywo, to historyczne wydarzenie będą mogli oglądać Ocalałi z Holocaustu i ich rodziny mieszkający w Nowym Jorku i okolicach – powiedział Jack Kliger, dyrektor nowojorskiego muzeum.

– W świecie narastającej nietolerancji, antysemityzmu i negowania Holocaustu kluczowe jest, aby świat zjednoczył się w pamięci i edukował młodsze pokolenia – podkreślił Kliger.

– To niezwykle cenna inicjatywa, zwłaszcza w kontekście naszej trwającej współpracy przy znajdującej się w nowojorskim muzeum wystawy poświęconej tematyce Auschwitz – powiedział dr Piotr M. A. Cywiński, dyrektor Muzeum Auschwitz.

– Podobne zapytania i prośby napływają do nas z innych miejsc. Dlatego pragnę zachęcić wszystkich do organizowania takich wydarzeń 27 stycznia, ale jeszcze bardziej do zadbania o to, by zapraszać na nie Ocalałych, którzy mieszkają w pobliżu, a nie mogą – choćby ze względów zdrowotnych – przyjechać do Miejsca Pamięci Auschwitz, byli specjalnie zapraszani, by na wszelkie sposoby pomóc im w dotarciu i bezpiecznym powrocie do domów, by mogli oni wraz ze swoją lokalną wspólnotą, otoczeni najbliższymi i przyjaciółmi śledzić przebieg obchodów – zaapelował Piotr Cywiński.

Każda instytucja lub organizacja, która będzie przygotowywać podobne wydarzenie może się z nami skontaktować pod adresem mailowym [press\[at\]auschwitz.org](mailto:press[at]auschwitz.org) i podać swoją nazwę, lokalizację i dane kontaktowe. Informacje te będziemy publikować na stronie 75.auschwitz.org po to, by pomóc Ocalałym w znalezieniu i dotarciu do najbliższego miejsca transmisji.

Rok 2020 będzie rokiem szczególnym ze względu na dwie rocznice związane z pamięcią: 20. rocznicę uchwalenia Deklaracji Sztokholmskiej, na mocy której powstała Grupa Robocza do Międzynarodowej Współpracy w Dziedzinie Edukacji, Pamięci i Badań nad Holocaustem, dziś International Holocaust Remembrance Alliance; oraz 15. rocznicę uchwalenia przez Zgromadzenie Ogólne ONZ dnia 27 stycznia Międzynarodowym Dniem Pamięci o Holokauście. Oba te wydarzenia miały symbolicznie miejsce właśnie 27 stycznia, w dniu rocznicy wyzwolenia Auschwitz.

Honorowy patronat nad obchodami 75. rocznicy wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz objął Prezydent RP Andrzej Duda. Kolejne informacje dotyczące tego wydarzenia będą dodawane na stronie 75.auschwitz.org.

O HISTORII MIEJSC POOBOZOWYCH I PRZYSZŁOŚCI MUZEÓW MARTYROLOGICZNYCH

W dniach 7–9 października 2019 r. odbyła się w Lublinie ogólnopolska konferencja naukowa "Historia w przestrzeniach pamięci. Obóz – miejsce – muzeum", zorganizowana przez Państwowe Muzeum na Majdanku.

Wydarzenie to było głównym punktem programu obchodów jubileuszu 75-lecia utworzenia tej instytucji – najstarszego muzeum martyrologicznego w Europie urządnego na terenie byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego. Konferencja adresowana była nie tylko do środowiska muzealników, ale także do badaczy akademickich, przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych.

W założeniach ideowych konferencji podkreślono, że muzea martyrologiczne usytuowane w miejscach historycznych na terenach obozów z okresu II wojny światowej warstwie materialnej i ontologicznej stanowią połączenie trzech odrębnych i jednocześnie wzajemnie się przenikających bytów, a mianowicie. „obóz – miejsce – muzeum”. Ta użyta w tytule konferencji triada pojęciowa wydaje się bowiem kluczowa dla debaty o specyfice muzeów martyrologicznych, ich narracjach, oddziaływaniu i postrzeganiu, innymi słowy o tym, jak w takich instytucjach prezentowana jest przeszłość. „Obóz” to przede wszystkim historia zbrodni, losy

więźniów, ich prześladowanie i eksterminacja. To również materialne pozostałości zabudowań oraz lepiej lub gorzej zachowane w terenie ślady historyczne. Relikty te, będąc fragmentami obozów, przynależą jednocześnie do miejsca, w sensie „miejsca po”, które ma własną historię i jest dzisiaj palimpsestem kulturowym z kilkoma warstwami pamięci. Pozornie może się wydawać, jak pokazuje przykład posiadającego dużą liczbę obiektów historycznych Muzeum na Majdanku, że obóz i miejsce to jedno. Jest jednak inaczej, co ilustruje miejsce pamięci w Sobiborze, w którym nie zachowały się budynki obozowe (zostały zniszczone lub rozebrane), ale jest teren byłego niemieckiego obozu zagłady, a więc miejsce po, przeobrażone najpierw przez sprawców ludobójstwa, następnie przez przyrodę i różne powojenne działania (budowa pomnika) lub ich brak. Dochodzi do tego forma „muzeum”, które w tej triadzie pełni funkcję medium, ale też instytucjonalnej nadbudowy. Obóz i miejsce, często tylko ich część, są jego składnikami, poddawanymi w większym lub mniejszym stopniu procesom muzealizacji.

Podczas konferencji poruszono wiele ważnych tematów. Pierwszego dnia referenci omówili m. in. losy różnych grup więźniów, a także prezentowali spuścizny aktowe i przyglądali się piśmiennictwu naukowemu o obozach. Marta Grudzińska w wystąpieniu "Polscy więźniowie w KL Lublin w świetle najnowszych badań" przedstawiła losy drugiej co do wielkości grupy więźniów Majdanku i najnowsze wyliczenia start osobowych. Jej studium to część przygotowywanej obecnie pod redakcją Tomasza Kranza i Wojciecha Lenarczyka. publikacji pt. *Więźniowie KL Lublin. Studia historyczne*, poświęconej różnym narodowościom, ofiarom tego obozu. Piotr Setkiewicz wygłosił referat "Auschwitz 1942" podkreślając, że powstanie ośrodka zagłady w tym obozie – wbrew ogólnemu przekonaniu – nie było rezultatem z góry powziętego i konsekwentnie wdrażanego planu, lecz raczej skutkiem szeregu wielokrotnie zmieniających się decyzji w kontekście planów stworzenia wokół obozu centrum przemysłowego SS i zapewnienia siły roboczej – pierwotnie polskich więźniów politycznych, sowieckich jeńców, na koniec zaś zdolnych do pracy Żydów, wybranych spośród deportowanych na zagładę w ramach tzw. „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej”. Piotr Chruścielski w wystąpieniu "Nie-obecni. O więźniach KL Stutthof, o których milczymy" zaprezentował aktualny stan badań nad zmarginalizowanymi grupami więźniarskimi (m. in. pospolici przestępcy, tzw. jednostki aspołeczne, homoseksualiści, osoby „hańbiące” rasę aryjską, czy marynarze z jednostki karnej Kriegsmarine na Półwyspie Helskim, omawiając jednocześnie przyczyny wieloletniego milczenia na ich temat. Marta Zawodna-Stephan w referacie "Necrocommunitas. Obozy koncentracyjne w fazie przejściowej" poruszyła problematykę związaną z trudną sytuacją w tzw. nieewakuowanych obozach w kwietniu i maju 1945 r. (np. Bergen Belsen, Buchenwald, Dachau), opisywaną w relacjach świadków jako czas chaosu (rozpad struktury społecznej wytworzonej w czasie funkcjonowania obozów, przeludnienie, wysoka śmiertelność). Wprowadzona kategoria necrocommunitas wskazuje dodatkowo na to, że oprócz wycieńczonych więźniów uczestnikami obozowego świata były także martwe ciała.

W kolejnym wystąpieniu "O spuściznie aktowej nazistowskich obozów koncentracyjnych w kontekście edycji *Majdanek w dokumentach*" Wojciech Lenarczyk przedstawił założenia zrealizowanego w Państwowym Muzeum na Majdanku projektu badawczego i powstały w jego ramach tom *Majdanek w dokumentach*. Ta publikacja to kompleksowa i pierwsza edycja źródłowa poświęcona problematyce obozowej. Prelegent omówił również stan zachowanej spuścizny aktowej KL Lublin i wynikające z tego konsekwencje dla badań nad historią obozu. W wystąpieniu uwypuklono fundamentalne znaczenie źródeł historycznych, w tym materiałów pochodzących z kancelarii władz obozowych, oraz potrzebę szerokiego ich udostępniania do celów naukowych i edukacyjnych muzeów martyrologicznych.

"Powojenne losy dokumentacji obozu koncentracyjnego Stutthof" to wykład Agnieszki Kłys, w którym omówiła nie tylko zespół dokumentów byłego KL Stutthof jako ważnego źródła informacji na temat funkcjonowania obozu i osadzonych tam więźniów, ale także jego ciekawą, powojenną historię. Dokumenty kancelarii obozowej w styczniu 1945 r. znalazły się bowiem na trasie marszu ewakuacyjnego, by po ponad 20 latach ponownie trafić do Polski. W kolejnym referacie "Przestrzenność obozu koncentracyjnego", Łukasz Postuszny – w oparciu o materiały biograficzne byłych więźniów, mapy, plany i fotografie – dokonał przestrzennej analizy tego miejsca kaźni jako instytucji totalnej. Na przekładzie niemieckiego obozu koncentracyjnego na Majdanku pokazuje obóz jako terytorium przemocy i zbrodni w ujęciu materialnym (panoptyczny model nadzoru, drut kolczasty), funkcjonalnym oraz semiotycznym (horyzontalno-wertykalnie).

Natomiast Jerzy Halberstadt w swoim wystąpieniu „Wyznaczanie przestrzeni Zagłady w Polsce na tle praktyk w innych krajach” zajmował się analizą procesu powstawania przestrzeni upamiętniających Zagładę na przykładzie kilku miejsc pamięci w Polsce i porównaniem ich z tego typu realizacjami m. in. w Niemczech, Austrii, Francji, Holandii, Belgii, we Włoszech.

W referacie "O historii KL Plaszow w piśmiennictwie naukowym i publicystyce prasowej (1945-2007)", opartym na pracach historycznych, popularno-naukowych, przewodnikach po upamiętnionych miejscach męczeństwa i prasie lokalnej, jego autorka Katarzyna Kocik krytycznie poddaje analizie powojenny przekaz o funkcjonowaniu tego niemieckiego obozu koncentracyjnego, zawierający często nieprawdziwe, zniekształcone informacje. Takie ujęcie pozwala na prześledzenie ewolucji sposobu myślenia o Zagładzie także w perspektywie lokalnej.

W referacie "Zanim powstało muzeum. Historia upamiętniania miejsca zagłady w Bełżcu" Tomasz Hanejko zarysował powojenną historię miejsca po byłym niemieckim obozie zagłady w Bełżcu akcentując, że na długo popadło ono w zapomnienie, ulegało dewastacji i próbom zmywania śladów i pamięci. Dopiero w 1963 r. powstał pierwszy pomnik ogólnie upamiętniający ofiary. Umieszczone tablice zawierały jednak błędy informacyjne i nie wspomniały, że zdecydowana większość pomordowanych to Żydzi polscy. Nowe

założenie pomnikowe, odsłonięte w czerwcu 2004 r., w przeciwieństwie do wcześniejszego, objęło cały obszar byłego obozu, w tym przede wszystkim teren, gdzie do dzisiaj spoczywają szczątki ofiar. Jest ono ciekawą formą wyrażenia doświadczenia Zagłady i w sposób symboliczny nawiązuje do topografii obozu, jego funkcji oraz tradycji i religii żydowskiej. Pierwszy dzień konferencji zakończył wykład Marcina Michniowskiego "40-lecie Muzeum Martyrologii Pod Zegarem", w którym omówił historię i działalność wystawienniczą, wydawniczą, edukacyjną i upamiętniającą tego ważnego w Lublinie miejsca pamięci, które powstało w 1979 r. na terenie byłego aresztu śledczego Gestapo.

Kolejny dzień konferencji poświęcony był głównie nowo powstającym muzeom w autentycznych miejscach wydarzeń historycznych oraz praktykom upamiętniającym i wyzwaniom naukowym. W referacie "Od miejsca zbrodni do miejsca pamięci. Główne założenia ekspozycji muzealnej urządzonej na terenie niemieckiego obozu zagłady w Sobiborze" jego autor Tomasz Kranz podkreślił, że wystawa będzie wpisana w

kontekst autentycznego miejsca zbrodni, gdzie zachowało się wiele śladów materialnych, jak rampa kolejowa, droga do komór gazowych, miejsce, w którym stał budynek z urządzeniami masowej zagłady i mogiły z prochami ofiar. Narracja muzealna ma zatem opierać się na recepcji zidentyfikowanych materialnych pozostałości i zastanego krajobrazu. Nowa ekspozycja pomyślana jest jako miejsce dokumentujące historię obozu oraz przestrzeń refleksji i żałoby, a w jej centrum znajdą się liczne pamiątki po pomordowanych znalezione podczas prac archeologicznych. Marta Śmietana i Monika Bednarek w referacie "Muzeum Miejsce Pamięci KL Plaszow: założenia scenariusza" upamiętnienia omówiły powojenne losy terenu po byłym niemieckim obozie koncentracyjnym, próby przywrócenia pamięci oraz koncepcję całościowego upamiętnienia i powołania Muzeum-Miejsca Pamięci KL Plaszow jako oddziału Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Wystąpienie Wojciecha Śleszyńskiego "Muzeum Pamięci Sybiru. Miejsce-narracja-muzeum" dotyczyło natomiast celów tworzonej ekspozycji muzealnej. Jak zaznaczył autor, chodzi w niej o ukazanie dziejów konkretnych osób i towarzyszących im przeżyć poprzez wybrane eksponaty. Muzeum ma nie tylko zachować, ale również przekazać przyszłym pokoleniom pamięć o doświadczeniach Sybiru jako symbolu carskich i stalinowskich represji oraz przybliżyć dzieje społeczności dawnych ziem wschodnich II Rzeczypospolitej. Marcin Owsiański w referacie "Polityka i pamięć. Uroczystość odsłonięcia Pomnika Walki i Męczeństwa w byłym KL Stutthof 12 maja 1968 roku" analizował proces przygotowania uroczystości odsłonięcia monumentu i intencje organizatorów, podkreślając, że z jednej strony były one manifestacją odrodzonej pamięci regionalnej (przybyło kilka tysięcy byłych więźniów obozu), z drugiej zaś miały bardzo wyraźny aspekt polityczny i propagandowy, ponieważ odbywały się w cieniu wydarzeń marca 68 r. i ówczesnej sytuacji międzynarodowej.

**Państwowe Muzeum
na Majdanku**

01A7CDNE

Buchenw

Referat Bartłomieja Grzanki "Przywracanie pamięci. Rola Muzeum byłego niemieckiego obozu zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem w odpamiętywaniu miejsca tragedii i upamiętnieniu ofiar" ukazuje powojenny proces marginalizacji i deprecjacji przestrzeni po obozie śmierci. Odzyskiwanie pamięci o Zagładzie rozpoczęło się wraz z utworzeniem w 1987 r. Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem, które poprzez badania naukowe, nowe formy upamiętnień oraz działalność edukacyjną nadaje miejscu właściwą tożsamość, także w wymiarze przestrzennym. Prezentacja "Wizualne strategie pamięci. Fotografie jako formy narracji w muzeach na terenie obozów koncentracyjnych i zagłady" autorstwa Agaty Jankowskiej odnosiła się do roli i strategii wykorzystywania fotografii obozowych na wystawach historycznych. Autorka stwierdziła, że muzeum zmienia pierwotny sens zdjęć, nadaje im nowe, humanizujące znaczenia oraz że fotografie tworzą określone imaginariusium dotyczące Zagłady i obozów koncentracyjnych/śmierci. Piotr Stanek w swoim wystąpieniu "Naukowe doświadczenia i wyzwania z perspektywy półwiecza. Casus Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych" podkreślił potrzebę i znaczenie działalności naukowej muzeów martyrologicznych. Odniósł się także do tego, w jaki sposób muzeum rozwiązuje podstawowy problem czyli tworzenie bazy źródłowej oraz jak zmieniały się główne kierunki badań, wynikające z wytoczonego bardzo rozległego obszaru badawczego.

Ważnym punktem i jednocześnie podsumowaniem drugiego dnia konferencji była pierwsza debata panelowa zorganizowana na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej pt. *Czym jest miejsce po obozie? Znaczenia, funkcje, konteksty*, w której wzięli udział Roma Sendyka, Robert Traba i Anna Ziemińska-Witek, a którą poprowadził Andrzej Stępnik. Dyskusja dotyczyła rozumienia ważnych kategorii badawczych takich, jak „miejsce po obozie”, „autentyzm”, „estetyka” i ich interpretacji w kontekście procesu upamiętniania i muzealizacji terenów byłych niemieckich obozów koncentracyjnych i obozów zagłady oraz pytania, kim są interesariusze muzeów martyrologicznych i jakie są perspektywy ich rozwoju. Jak stwierdzono, „miejsce po obozie” to niewątpliwie przestrzeń złożona i wieloznaczna, która komunikuje przeszłość i umożliwia jej poznawanie, odczytanie i interpretację na wielu poziomach (intelektualnym, emocjonalnym, materialnym, kulturowym, estetycznym, turystycznym, dydaktycznym).

Trzeci, ostatni dzień obrad zdominowała analiza różnych obszarów działalności muzeów martyrologicznych. Zaprezentowano wyniki badań publiczności w Państwowym Muzeum na Majdanku oraz Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau ze szczególnym uwzględnieniem zdobytej wiedzy historycznej i odczuć własnych odbiorców po wizycie w tych miejscach. Omawiano zarówno kwestie roli badań w rozwoju edukacji w miejscach pamięci, jak i psychologiczne aspekty traumy poobozowej. Jan Kutnik w referacie Uwarunkowania odbioru ekspozycji Państwowego Muzeum na Majdanku przedstawił wstępne wyniki badań dotyczące tego, jakie czynniki odgrywają najważniejszą rolę w sytuacji, kiedy zwiedzający konfrontują się z reprezentacją sytuacji granicznej w autentycznym miejscu pamięci i co im pomaga lepiej radzić sobie z narracją na

75

LAT
PAŃSTWOWEGO
MUZEUM
NA WILJAZACH

Konferencja naukowa z okazji 75. rocznicy Państwowego Muzeum na Wiljajach
Historia w przełomie
Obóz – miejsce
Lublin, 7-9 października 2019

Państwowe Muzeum
na Wiljajach

szki 75-lecia
Majdanku

estrzeniach pamięci
e – muzeum

019 r

Piotr Stanek

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach

**Naukowe doświadczenia i w
z perspektywy półwiecza.
Casus Centralnego Muzeum
Wojennych**

Celem wystąpienia Alicji Bartuś "Percepcja Auschwitz i II wojny światowej w oparciu o badania małopolskich uczniów (2016-2018)" była refleksja nad kierunkiem i efektami edukacji prowadzonej w oparciu o wizytę w miejscu pamięci Auschwitz. Autorka podkreśliła, że oddziaływanie miejsc pamięci ma przede wszystkim charakter doświadczenia emocjonalnego, wizualnego, zaś skuteczne przyswajanie wiedzy uwarunkowane jest wieloma czynnikami (m. in. dobry przewodnik, odpowiednie przygotowanie do wizyty, pozytywna motywacja).

Anna Czerner i Elżbieta Nieroba w referacie "Rola badań empirycznych w rozwoju edukacji w miejscu pamięci" omówiły jakościowe badania socjologiczne zlecone przez Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach a skierowane do społeczności lokalnej. Wyniki projektu badawczego sugerują, że mogą być one pomocne w opracowaniu oferty edukacyjnej łączącej atrakcyjność dla odbiorcy (w sensie poznawczo-emocjonalnym) z poszanowaniem charakteru miejsca pamięci, jego aury i kontekstu historycznego. Ważnym przyczynkiem do dyskusji o postpamięci związanej z pobytem w obozie koncentracyjnym było wystąpienie Justyny Nowak "Odziedziczyć pamięć o obozie koncentracyjnym". Trauma wojenna nie znika wraz z odchodzeniem pokolenia, które jej doznało. Badania pokazują, że dla wojennych wnuków czy prawnuków charakterystyczne jest okaleczanie psychiczne, które odznacza się stałym poczuciem niepewności i zagrożenia. Dopiero odkrycie i pełne uświadomienie sobie traumy przodka pozwala nazwać i ukierunkować – wcześniej niezidentyfikowane – lęki i fantazje.

W drugiej dyskusji panelowej pt. *Między lokalnością i globalnością. O statusie, potencjale, szansach i zagrożeniach muzeów martyrologicznych* w Polsce wzięli udział Paulina Florjanowicz, Wiesław Wysok i Dorota Folga-Januszewska, a poprowadził ją Piotr Tarnowski. Muzea martyrologiczne funkcjonują współcześnie w nowym kontekście kulturowym, w którym widoczny jest kryzys tradycyjnego, szkolnego nauczania historii a jednocześnie wzrasta wpływ kultury masowej na percepcję historii oraz niebezpieczeństwo komercjalizacji i banalizacji problematyki Holokaustu. Dyskutanci wskazali na to, że muzea upamiętnienia wyróżniają się dużym potencjałem wyobrazeniowym, edukacyjnym i mediacyjnym, którego siła tkwi w poznawaniu przeszłości przez doświadczanie realnego miejsca zbrodni na płaszczyźnie emocjonalnej, intelektualnej i refleksyjnej. Podkreślono również nieodzowną i bardzo ważną rolę Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w tworzeniu instytucjonalnych, prawnych i finansowych ram dla dobrego funkcjonowania muzeów i miejsc pamięci.

Podsumowując można stwierdzić, że muzea martyrologiczne w dobie zmieniającej się kultury historycznej, zmian technologicznych i nowych oczekiwań ze strony zwiedzających stoją przed wieloma wyzwaniami. W tym kontekście konferencja "Historia w przestrzeniach pamięci. Obóz – miejsce – muzeum" pokazała duży potencjał badawczy, edukacyjny i upamiętniający muzeów martyrologicznych, wskazała także na deficyty i potrzebę dalszej refleksji. Organizatorzy, dziękując wszystkim referentom, panelistom i dyskutantom za ich merytoryczny wkład w konferencję, wyrażają nadzieję, że planowana na 2021 r. publikacja będzie ważnym głosem w dyskusji o stanie i perspektywach rozwoju tych ważnych dla współczesnej kultury pamięci placówek muzealnych.

"KAMYKI DLA POKOJU"

Małe miasteczko w prowincji Ontario w Kanadzie skrywa projekt, któremu przyświecają WIELKIE idee. Uczniowie małej prywatnej szkoły podstawowej Goodwin Learning Centre przyjęli sobie za cel zebranie 6 milionów kamyków dla upamiętnienia żydowskich ofiar Holocaustu.

Ten wyjątkowy projekt został zapoczątkowany w 2007 roku, gdy zdecydowano, że kamienie będą zbierane w różnych miasteczkach, miastach i krajach na całym świecie. Odzew okazał się ogromny. Wielu kamykom przysyłanym do szkoły towarzyszyły serdeczne listy wyjaśniające, jak ważny dla ich autorów jest akt darowania kamyków, ponieważ często wiąże się on z upamiętnieniem konkretnych osób, które straciły życie podczas Holocaustu.

Na wczesnym etapie projektu anonimowa osoba podarowała dwa kamyki, a do nich dołączyła historię Davida i Jackie - "to dwójka młodych Żydów, w wieku około 20 lat, którzy ukrywali się w moim mieszkaniu i którym ogromną pomoc niósł jego właścicielka". Gestapo odnalazło Davida i Jackie, aresztowało ich i deportowało najpierw do Kazerne Dossin w Belgii, a następnie do nieznanego miejsca "na wschodzie". David i Jackie nie przeżyli. Do listu dołączona została również Gwiazda Dawida, do której noszenia zmuszone były żydowskie ofiary.

Niektórym z przestanych kamyków towarzyszyły listy opisujące ich osobiste znaczenie dla nadawców. Z małego miasteczka w prowincji Ontario w Kanadzie przysły w jednej kopercie trzy kamyki: jeden biały, jeden ciemny i jeden o owalnym kształcie. Nadawca pisał, że biały kamyk "to rzadkość, nawet gdzieś w Starym Testamencie wspomniano, że znalezienie białego kamyka to jak wiadomość od Boga. Przesyłam ją więc dalej!". Na ciemnym kamyku widniała jakby wyryta twarz: "Może to twarz ofiary Holocaustu przyglądająca się Waszemu projektowi stworzonemu ku jej pamięci?". Z kolei owalny kamień pasował do dłoni nadawcy listu, dając uczucie trzymania kogoś za rękę. Nadawca pisał: "Poprzez Wasz projekt obywatele całego świata zyskali kolejną szansę złapania się za rękę i wspólnego wędrowania".

Arctic
Ocean

GREENLAND

Greenland Sea

1916
Pacific
Ocean

NORTH
AMERICA

North

Atlantic
Ocean

South
Pacific
Ocean

SOUTH
AMERICA

South

Atlantic
Ocean

Ocean

SIGNATURE
WORLD
RAND McNALLY

Projekt Kamyki dla Pokoju umożliwia uczniom dostrzeżenie globalnego znaczenia całego przedsięwzięcia. Prosta czynność, jaką jest zbieranie kamyków zmotywowała ludzi z całego świata do dzielenia się osobistymi historiami płynącymi z głębi serca, które towarzyszą kamykom przesyłanym dla zasilenia kolekcji. Uczniowie zaznaczają na mapie miejscowości, z których przychodzą nowe artefakty.

Ponadto uczniowie zyskali głębsze zrozumienie tego, co pociąga za sobą nienawiść i nietolerancja. Obserwując, jak autorzy listów otwierają się przed nimi, uczniowie odkryli, jak ogromny wpływ Holocaust wywarł na poszczególne rodziny. Oderwali się od faktów i liczb po to, by pojąć, jaką cenę w tej historii ponieśli jednostki ludzkie. Lekcja ta umożliwiła także głębsze zrozumienie, jak ważny jest szacunek, współczucie i życzliwość.

Dzięki współpracy z Ocalonymi stale powiększają się zbiory szkolnej biblioteki poświęcone Holocaustowi. Ocaleni z Dachau, Auschwitz i Stutthof, a także z innych obozów, odwiedzili szkołę Goodwin Learning Centre, dzieląc się historią swojego życia oraz chwając uczniów za podjęcie się tak wyjątkowego zadania.

Wraz z powiększaniem się kolekcji kamyków uczniowie zyskują dokładniejszy obraz ogromu tragedii Holocaustu. Niektóre z kamyków umieszczono w szkolnych gablotach; znajdują się wśród nich te wystane z różnych obozów koncentracyjnych, przekazane przez pisarzy czy gości specjalnych, którzy odwiedzili szkołę. Większość kamyków przechowywana jest w przestrzeni stanowiącej rozszerzenie obecnego ogrodu pokoju.

Na tę chwilę wcielany jest w życie wstępny plan zakładający zaprojektowanie miejsca upamiętnienia dzieci w ramach szkolnego ogrodu pokoju. Znajdzie się w nim półtora miliona kamyków, zebranych ku pamięci żydowskich dzieci zamordowanych podczas Holocaustu. Kolejny, drugi etap projektu zakładał będzie umieszczenie pozostałych czterech i pół miliona kamyków, również w przestrzeni ogrodu pokoju.

Na chwilę obecną zebrano 5 400 000 kamyków. Wszyscy, którzy pragną przyczynić się do osiągnięcia założonego celu zebrania ich 6 milionów mogą wysłać kamyki na adres: Pebbles for Peace, 149 English Settlement Road, Trenton, Ontario, K8V5P7, Canada.

ZAPOMNIANE OFIARY: LUDOBÓJSTWO ROMÓW I SINTI

Tegoroczna jesienna wystawa biblioteki The Wiener Holocaust Library zatytułowana *Forgotten Victims: The Genocide of the Roma and Sinti* (Zapomniane Ofiary: Ludobójstwo Romów i Sinti) została opracowana w oparciu o zbiory Biblioteki i przedstawia szczególnie dotąd mniej zgłębianych prześladowań nazistowskich ukierunkowanych na tytułowe społeczności. Archiwum Biblioteki posiada wiele wartościowych materiałów w tym zakresie, w tym relacje świadków, fotografie, dokumenty oraz książki.

Ludobójstwo na europejskich społecznościach Romów i Sinti przeprowadzone przez nazistów oraz ich popleczników w trakcie drugiej wojny światowej, tj. prześladowania i mord na aż 500 000 osób, określane są przez profesor Eve Rosenhaft jako „zapomniany Holocaust”. Po wojnie ocaleni oraz rodziny ofiar czynili wysiłki mające na celu przywrócenie powszechnego uznania tych prześladowań oraz strat, jakie stały się ich udziałem. W obecnych czasach uprzedzenia oraz dyskryminacja Romów i Sinti to powszechne zjawisko w Wielkiej Brytanii oraz całej Europie.

W czasach nazistowskich (1933-1945) społeczności Romów i Sinti stały się ofiarami prześladowań oraz mordów. Naziści, w oparciu o uprzedzenia mające swoje źródła w historii, postrzegali te społeczności jako „aspołeczne” oraz „niższe rasowo”. Wykazywali oni dyskryminujące zachowania względem Romów i Sinti, zamykając przedstawicieli owych grup w specjalnych obozach oraz przeprowadzając na masową skalę rasowe pseudo eksperymenty. Wielu Romów i Sinti poddawano przymusowej sterylizacji. Druga wojna światowa to okres eskalacji nazistowskich prześladowań ukierunkowanych na Romów i Sinti. Wraz z Żydami doświadczały one przemocy, deportacji do gett oraz obozów, a następnie

stali się ofiarami ludobójstwa po najeździe Niemiec na Polskę (1939), kraje Beneluksu oraz Francję (1940) i Związek Radziecki (1941). Na terytoriach sowieckich naziści oraz ich poplecznicy mordowali tysiące Romów i Sinti poprzez masowe rozstrzelanie. Ludobójstwo stało się również udziałem takich państw popierających nazistów, jak na przykład Chorwacja. Począwszy od stycznia 1943 roku wszyscy Romowie i Sinti z całej Europy zostali deportowani do Zigeunerlager („oboza cygańskiego”) w Auschwitz-Birkenau, gdzie szacuje się, że 21 000 osób zostało zamordowanych. W okresie od 31 lipca do 2 sierpnia 1944 naziści przeprowadzili likwidację Zigeunerlager, w wyniku której zamordowanych zostało ponad 4000 mężczyzn, kobiet i dzieci.

Wystawa biblioteki The Wiener Holocaust Library poświęcona jest życiu Romów i Sinti w Niemczech oraz Austrii przed drugą wojną światową, a także zbrodnicyzmy rozwiązanym wdrażanym w okupowanej przez Niemców Polsce od 1940 roku. Opowiada ona również o życiu Romów i Sinti po wojnie oraz o ich spuściźnie. Ponadto przedstawia refleksję nad obecną sytuacją w Wielkiej Brytanii i Europie, a także dochodzi, dlaczego społeczności Romów i Sinti nadal pozostają „zapomnianymi” ofiarami ludobójstwa.

(signed copy)

Drei Selekti

Bericht von Dr. Max Benjamin, Am

Selektionen
ers Birkenau
ht eigentlic
als auf ein
ang des Lage
chstzahl d
ca. 1800

KURT ANSIN

In 1938 he was taken to B
Justin, Wenzl and his wi
Gypsies one by one in t
family trees with the
Himmler also visited
was good as they we
questioned him and
name (the one he

'May
Kurt was release
died.

Kurt Ansin th
head Gypsy v
taken into
views the
Later (i
they ha
measur
the G
on t
Whi
y

EICHWALD ROSE

I was born in 1908 in Upper Silesia and worked as a
in Stettin. In June 1938 I was arrested by the Ste
having relations with an Aryan girl. I was taken to
and put in the Jewish section. (My father was a Gypsy
half-Jewish, Half-Gypsy). I remained in Sachsenhausen
1940 and was badly treated. In December 1940 I volunt
for unexploded bombs. As a reward for my work I was re
back to Stettin before Christmas 1940 under the conditio
to be sterilized at Wendorf hospital near Stettin. I had
paper signifying that I submitted voluntarily to steriliz
I had not done this they would have sent me back to a conc
camp. The operation took place in May 1941 on the orders o
Dr. Ritter of the hereditary health court in Stettin. In 19
separated from my wife and four children and sent as a farm-
Pomerania. I was again arrested in September 1942 with my fa
four brothers and two sisters. I was sent to Sachsenhausen an
others to Auschwitz. Of the seven only one sister returned. W
was in Sachsenhausen the second time my twelve-year old daughter
Martha was taken to hospital and sterilized. The three younger
were put on a list for sterilization when they reached twelve yea
age. I worked in the tailor's shop at Sachsenhausen until the cam
was liberated in May 1945.

NG 552 (Imp. War Mus. Casee III Box VIII B)

lonen in Birkenau.

sterdam

... auf das Lager gerichtet.

fanden in der 2. Hälfte 1944 im Kranken-
statt. Das heisst, das eine Mal von den
eine "Selektion", eine Auswahl; das war
eine "Selektion", eine Auswahl; das war
den Schlag die Gesamtheit der Zigeuner,
ers dargestellt hatten, in die Gaskammern ge-
er Insassen, die das Zigeunerlager im Hoch-
0 gewesen sein; zur Zeit meiner Versetzung
im November 43, noch ca. 14000. Die Zigeu-
der Hierarchie von Birkenau und Auschwitz
brecher, in Gestalt von Kapos, Block-
in einem jedesmal erneut einen
achah - am Eingang jeden Blocks
Zigeuner und Juden."

6/11/45

a horse-dealer
ttin police for
Sachsenhausen
, my mother
until December
eered to search
leased and sent
on that I had
d to sign a
ation. If
centration
of a
941 I was
worker to
ther,
d the
While I
r
children
rs of
up

schreiberlaubnis
zu gut kam; denn aus-
sehr geringen Zahl
unbedeutende Menge
Funktionäre irgend-
kam aber niemand auf
grösserem Ausmass in
die Gaskammern; man
pijp"; Franzosen von "la
Beziehung war jedem
hl bekannt. Wie oft kam
tliche Zigeunerinnen, es
etwaige Möglichkeiten
bedauerndem Ton sagten:
lick garnicht gedacht, Sie

44, war ein ungeheurer Prozent-
erhin waren sie eines- im stren-
s gestorben. Der Hunger hatte sie
Lagerkrankheiten, in erster Reihe
nkrankheiten, aller Art, oder Combi-
lich unter ihnen auf. Besonders die
eher zur körperlichen Arbeit heran-
zlich deiniert worden.

hauptsächlich ungarischer Juden ins
grösserer Teil von ihnen allerdings
ast worden. Dies war die Zeit, in der
mehr bewältigen konnte, sodass Gru-
it Petroleum übergossen, die Leichen der
war die Zeit, in der im Lager der Gestank

hungern brauchten.

Mit dem Einmarsch der deutschen Truppen im Frühling 1938 wurde alles
anders. Da brach für uns eine schlimme Zeit an.

Wir waren in allem rechtlos. Wir durften die Schule nicht mehr be-
suchen. Wir durften nur in der Zeit von 11-12 Uhr einkaufen. Wir
durften keine Tanzveranstaltung, kein Kino, keine öffentliche Ver-

Dorf in der Nähe von Schwechat
trägt schon den Charakter der
he Puszta. Hier wohnt Frau
lt.

nden. Für Frau Horvath völlig
r.

kurze, braune Stiefel, Ski-
en gebunden. Das Gesicht,
en, dass diese Frau schon
er sich hat und doch ist es

sie tun soll, als wir so
hen. Man merkt, wie viele
sich verschliessen, sollten
g, dass wir in zwei Stunden

inem Sofa und schreibt eifrig
ordnen und sie uns dann
och eine Kluft zwischen ihr
sich wohl verschanzen.

einen Ausweis, den wir
s des Misstrauens in der
las dass, was in Auschwitz-
ist ihr heisser Wunsch.

rau Horvath erzählte:

re Heimat war Jabing in
Spengler. Er kam weit
en Weingarten und einen
ater noch in der Landwirt-
gspart, damit wir sechs Kinder nicht zu

Trzon wystawy stanowią świadectwa ofiar i ocalonych. W latach 50-tych XX wieku badacze z biblioteki The Wiener Library zebrali ponad 1000 zeznań świadków nazistowskich prześladowań i ludobójstwa, w tym wiele relacji ocalonych Sinti i Romów. Biblioteka jest także w posiadaniu zbiorów Kenrick Collection, zawierających wiele materiałów poświęconych prześladowaniom Romów i Sinti w erze nazistowskiej, zebranych i opracowanych w 1968 roku. Celem obydwu zbiorów jest przechowanie oraz ocalenie świadectw Romów i Sinti przedstawionych tuż po zakończeniu drugiej wojny światowej. Biblioteka włącza się w działania, które mają zapewnić, iż cierpienie oraz niesprawiedliwość, jakie stały się udziałem tych społeczności nie popadną w niepamięć. Użytkownicy posiadają wirtualny dostęp do tych unikalnych zbiorów w czytelni Wolfson Reading Room.

Wystawa opowiada historię wielu osób prywatnych, w tym Margarethe Kraus. Margarethe pochodziła z Czechosłowacji, jednak wraz z rodziną została deportowana do Auschwitz pewnego dnia 1943 roku jako nastolatka. Jako więźniarka obozu koncentracyjnego zmuszona była znosić maltretowanie oraz skrajny niedostatek, a także zaraziła się tyfusem. Ponadto Margarethe poddawano w Auschwitz eksperymentom medycznym. Jej rodzice nie przeżyli Holocaustu. Na zdjęciu wykonanym przez Reimara Gilsenbacha w latach 60-tych we Wschodnich Niemczech na lewym ramieniu Margarethe dostrzec można wytatuowany numer obozowy.

Wśród innych dokumentów wchodzących w skład zbiorów Biblioteki i przedstawionych na wystawie znajduje się widoczny tu fragment tłumaczenia z norymberskiego procesu zbrodniarzy wojennych. W dokumencie tym, stworzonym pod koniec wojny, Heinrich Himmler, przywódca SS zauważa, iż środki podjęte w ramach Rzeszy Niemieckiej i ukierunkowane przeciwko „Polakom, Żydom i Cyganom” sprawiły, że grupy te „w opinii publicznej” złąły się w jedno. Himmler stwierdza, iż „przeprowadzona ewakuacja i izolacja” Żydów oraz Cyganów oznacza, iż dyrektywy ukierunkowane przeciwko tym grupom nie znajdują już zastosowania. „Ewakuacja” oraz „izolacja” oznaczają w tym kontekście deportację znakomitej większości Żydów, Sinti oraz Romów z Rzeszy do gett i obozów oraz ich zamordowanie.

Biblioteka The Wiener Holocaust Library posiada jedne z wiodących oraz najobszerniejszych zbiorów archiwalnych poświęconych Holocaustowi oraz epoce nazistowskiej. Utworzona została w 1933 roku, a jej unikatowe zbiory zawierają ponad milion pozycji, w tym publikowane i niepublikowane prace, wycinki prasowe, fotografie oraz relacje świadków. Biblioteka dostarcza materiałów mających na celu wyrażenie sprzeciwu wobec antysemityzmu i innych form prześladowań oraz nietolerancji, stanowiąc żywe miejsce pamięci zła, które dokonało się w przeszłości.

Wystawa *Forgotten Victims: The Genocide of the Roma and Sinti* (Zapomniane Ofiary: Ludobójstwo Romów i Sinti) będzie dostępna dla zwiedzających od 30 października 2019 do 11 marca 2020. Wstęp wolny. Dni i godziny otwarcia: poniedziałek-piątek 10.00-17.30, wtorek 10.00-19.30. Więcej informacji na temat biblioteki The Wiener Library oraz na stronie internetowej.

MILION OBSERWUJĄCYCH MIEJSCE PAMIĘCI AUSCHWITZ W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Ponad milion osób z całego świata obserwuje profile Miejsca Pamięci Auschwitz w mediach społecznościowych: na Facebooku, Twitterze i Instagramie. Dzięki dalszemu udostępnianiu publikowanych przez Muzeum wpisów, informacje o historii niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz trafiają do dziesiątek milionów osób.

Konto na Twitterze obserwuje 663 tysięcy osób, na Facebooku ponad 308 tysięcy, a na Instagramie ponad 77 tysięcy (dane na 25 listopada 2019 r.).

Muzeum Auschwitz rozwija obecność w mediach społecznościowych od 2009 r. – Zaczęliśmy – jako pierwsza tego typu instytucja na świecie – od strony na Facebooku. Zauważyliśmy bowiem, iż użytkownicy szukają tam informacji o historii Auschwitz, a także trafiają na różne – lepsze lub gorsze – strony poświęcone historii obozu. Uznaliśmy zatem iż, jako Miejsce Pamięci, powinniśmy być tam obecni po to, aby ludzie mogli do nas dotrzeć, zadać pytania i poznawać historię. Kilka lat później uruchomiliśmy konta na Twitterze i Instagramie. Teraz, znów jako pierwsza tego typu instytucja, osiągnęliśmy milion obserwujących – powiedział Paweł Sawicki, który administruje mediami społecznościowymi w Muzeum Auschwitz.

Główny cel naszej obecności Muzeum Auschwitz w mediach społecznościowych to upamiętnianie ofiar i edukacja o historii Auschwitz, jednakże każdy z serwisów ma zupełnie inną specyfikę. – Najważniejsza jest

codzienna praca przypominania o faktach z historii obozu, o konkretnych ludziach, ofiarach, historiach i pokazywanie, jak bardzo trudna, skomplikowana i wielowymiarowa jest historia obozu – podkreśla Sawicki

Najważniejszym kanałem komunikacji jest Twitter, gdzie nie tylko przypominamy o ofiarach obozu, ale także kontaktujemy się z przedstawicielami mediów, prowadzimy publiczną dyskusję, publikujemy oświadczenia, reagujemy na zawierające merytoryczne błędy publikacje prasowe, czy interweniujemy w sytuacjach naruszenia dobrego imienia ofiar Auschwitz.

W ciągu dwóch lat liczba obserwujących wzrosła z 50 tys. we wrześniu 2017 r. do 650 tysięcy w listopadzie 2019 r. W 2018 r. wśród 10 najlepszych tweetów w Polsce (najwięcej podań dalej i polubień – dane wg. Sotrender) było 6 napisanych przez Muzeum Auschwitz. W październiku 2019 r. tweety Muzeum wyświetlono prawie 58 milionów razy.

auschwitzmemorial

Edytuj profil

Posty: 1 188

78,1tys. obserwujących

Obserwowani: 285

Auschwitz Memorial and Museum

Memorial of the former German Nazi #Auschwitz concentration and extermination camp. Click link to see our online magazine "Memoria".

memoria.auschwitz.org

Wyróżnione

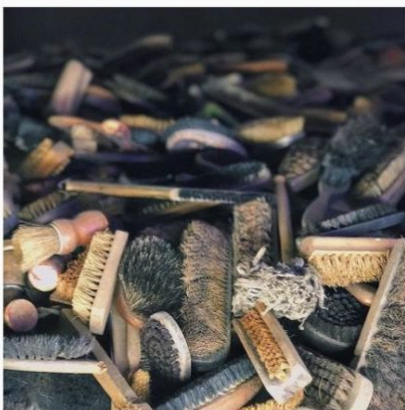
POSTY

IGTV

ZAPISANE

Z OZNACZENIEM

auschwitzmemorial

Auschwitz Memorial
/ Muzeum
Auschwitz ✓
@auschwitzmemorial

Strona główna

Informacje

Lubisz to! ▾ Obserwowanie ▾ Udostępnij Edytuj informacje o stronie ...

Zarezerwuj teraz ✎

Amerykański aktor Mark Hamill znany jako twórca roli Luke'a Skywalker'a w serii filmów „Gwiezdne Wojny” napisał na Twitterze: „Jest to trudne, jednak @Auschwitzmuseum to najważniejsze konto, jakie obserwuję. Wszystkich namawiam do tego samego”.

Dziennikarz Dan Rather napisał: „Obserwuję @Auschwitzmuseum, które jest zupełnie inne od wszystkiego na Twitterze... trudna i niepokojąca historia, o której nie możemy zapomnieć, sumienie dla naszych własnych niespokojnych czasów. Jeśli ich nie obserwujecie, zachęca do tego”.

O obserwowanie konta Muzeum zaapelowali także dziennikarze w jednym z nadawanych na żywo programów telewizyj La7 we Włoszech.

Facebook – ze względu na łatwą możliwość kontaktu – to ważny kanał bezpośredniej interakcji z odwiedzającymi. – Możemy tam w sposób najpełniejszy publikować treści edukacyjne, bowiem długość postów nie jest ograniczona. Tam także transmitujemy „na

żywo” ważne wydarzenia mające miejsce w Miejsu Pamięci – powiedział Paweł Sawicki.

27 stycznia 2020 r. – zarówno na stronie internetowej, jak i na Facebooku – transmitowane będą obchody upamiętniające 75. rocznicę wyzwolenia Auschwitz.

Nieco inne znacznie ma strona na Instagramie, która wykorzystywana jest z jednej strony do promowania wartościowych fotografii wykonywanych w Miejsu Pamięci przez odwiedzających, ale także do edukowania, pokazywania autentyzmu poobozowej przestrzeni, jak również do monitorowania tego, jak wygląda wizualna pamięć o Auschwitz.

– Dzięki tym wszystkim wirtualnym narzędziom mamy wpływ na to, jak kształtuje się pamięć, bowiem Miejsce Pamięci stara się dbać o nią nie tylko w autentycznej przestrzeni byłego obozu, ale także w przekazie medialnym czy internetowym – zaznaczył Paweł Sawicki.

Analytics Home Tweets Audiences Events More ▾

Auschwitz Memorial ▾ Sign up for Twitter Ads

Tweet activity

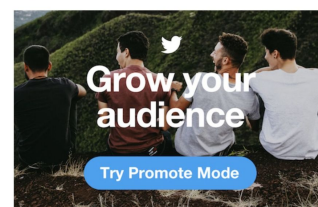
Last 28 Days ▾

Export data ▾

Your Tweets earned **53.1M impressions** over this **28 day period**

YOUR TWEETS
During this 28 day period, you earned **1.9M impressions** per day.

Home

Explore

20+ Notifications

Messages

Bookmarks

Lists

Profile

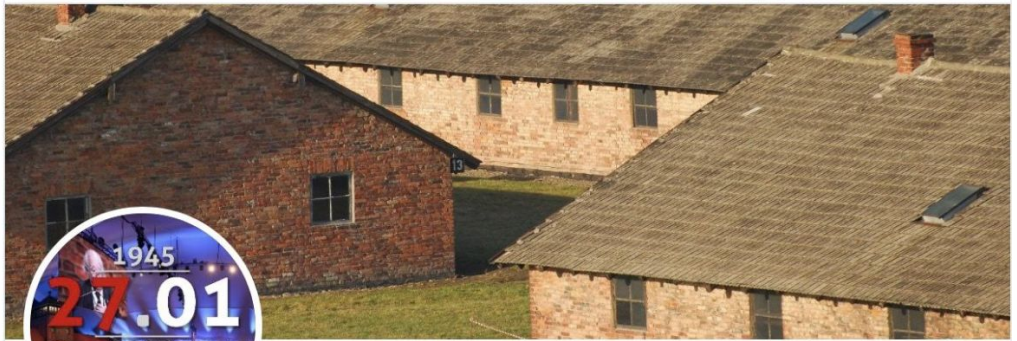
More

Tweet

Auschwitz Memorial ✓

70.1K Tweets

Edit profile

Auschwitz Memorial ✓

@AuschwitzMuseum

Official account. The Memorial preserves the site of the former German Nazi Auschwitz concentration and extermination camp. You can help donate.auschwitz.org

[Translate bio](#)

📍 Oświęcim, Polska auschwitz.org 📅 Joined May 2012

1,922 Following 679.5K Followers

Tweets

Tweets & replies

Media

Likes

📌 Pinned Tweet

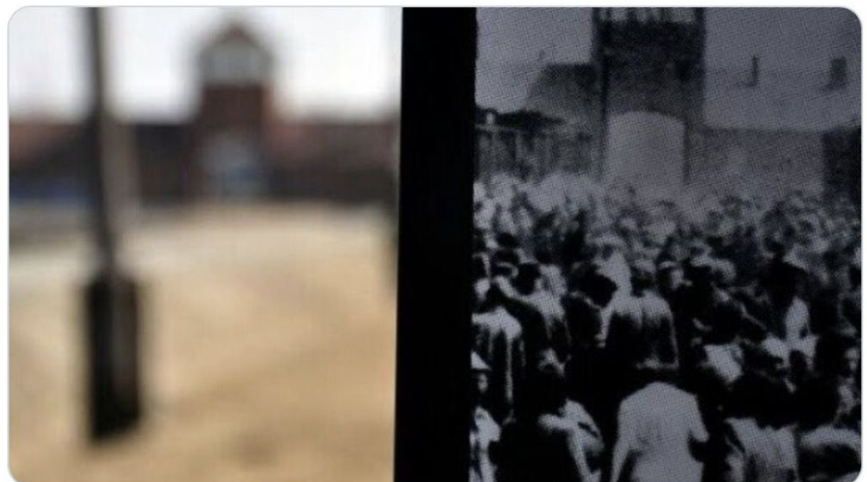

Auschwitz Memorial ✓ @AuschwitzMuseum · Aug 23

We hope to get 750,000 followers for the 75th anniversary of the liberation of Auschwitz on 27 Jan 2020.

This will not be possible without your support & engagement.

Help us to honor all victims and preserve their memory online. RT & encourage others to follow [@AuschwitzMuseum](https://twitter.com/AuschwitzMuseum).

🗨 1K

↻ 45.4K

❤ 36.2K

MEMORIA

PAMIEĆ • HISTORIA • EDUKACJA

memoria.auschwitz.org

WYDAWCA

Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau

REDAKTOR NACZELNY

Paweł Sawicki

SEKRETARZ REDAKCJI

Agnieszka Juskowiak-Sawicka

REDAKCJA

Bartosz Bartyzel
Imogen Dalziel
Marek Lach
Łukasz Lipiński

KONTAKT

memoria@auschwitz.org

POWERED BY JOOMAG